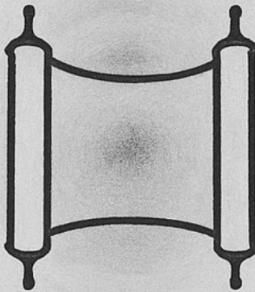

בס"ד

Menachem Nachum of Chernobyl Me'or Einayim Parshas Va'eschanan

לע"נ

אלטר חיים בער בן זיסקינד אלכסנדר
Dedicated By:

ר' נחום אהרון & חייה
לייטש קאואסקי

To find more Maamarim and to dedicate one visit:

ChassidusNow.com

Menachem Nachum of Chernobyl

Me'or Einayim

Parshas Va'eschanan

Introduction

This profound discourse by Rebbe Menachem Nachum of Chernobyl—known as the *Me'or Einayim*—unfolds a sweeping spiritual map of exile, prayer, and redemption. Born in 1730 in the Ukraine and a direct disciple of the Baal Shem Tov and Maggid of Mezritch, the Chernobyler was one of the early pillars of Chassidic thought. His teachings deeply integrate Kabbalistic insight with accessible inner avodah (service of G-d), emphasizing the role of the heart, intention, and refinement of middos in achieving closeness with the Divine.

In this discourse, he reflects on the concealment of Torah's inner face in exile and outlines how, through the refinement of the heart and speech, we can draw the Divine presence out from concealment and hasten redemption. The structure of the discourse follows the haftorah of *Shabbos Nachamu*, elucidating how teshuvah through both awe and love—when expressed sincerely through speech and prayer—restores the flow of Divine presence into this world.

And I pleaded to Hashem at that time, saying: My Lord, G-d, You have begun to show Your servant Your greatness and Your strong hand, etc.

To understand the matter in our way, we will preface with the verses of the Haftorah (Yeshayahu 40:1–2): “Comfort, comfort My people,” says your G-d. “Speak to the heart of Jerusalem and call to her, for her service is complete, her iniquity has been appeased, for she has received from the hand of Hashem double for all her sins,” etc.

To understand the language of doubling in His saying “comfort, comfort,” as well as His saying “speak to the heart of Jerusalem”—what is “the heart of Jerusalem”? Also, the phrase “from the hand of Hashem”—it should have said “she received from Hashem double,” etc.

And is it conceivable that from One so filled with kindness as He, may He be blessed, He would exact double for all their sins? After all, even if Hashem would exact judgment from the world exactly according to their sins, the world would not be able to survive. On the contrary, He, may He be blessed, passes over the first (sin), and so on.

וְאַתָּה פָּנָא אֶל הָיְתָה בְּעֵת הַהוּא לְאָמֵר: אֲדֹנִי הָיְתָה אֲפָה
שְׁחִילָה לְהַרְאֹת אֶת עֲבָדָךְ אֶת גָּדוֹלָךְ וְאֶת יְהָנָה
פְּנִזְקָה וְגוֹי

לְהִבָּין הַעֲנִין עַל פִּי דְּרֶכֶינוּ נְגִידִים פָּסּוּקִי הַהַפְּתָרָה
(ישעיה מ', א'–ב'): נִחְמָו נִחְמָו עַמִּי יָמָר
אֱלֹהִיכֶם. דָּבַרְוּ עַל לֵב יְרוּשָׁלָם וְקָרְאָו אֲלֵיכָה, כִּי
מֶלֶאָה אֶבְאָה, כִּי גְּרָאָה עֲזָנָה, כִּי לְקָחָה מִינְדָּה
כְּפָלִים בְּכָל חַטָּאתֶךָ וְגוֹי

לְהִבָּין לְשׁוֹן הַכְּפָלָל בְּאֹמְרוֹ נִחְמָו נִחְמָו גַּם אָמְרוֹ
דָּבְרָו עַל לֵב יְרוּשָׁלָם מַהוּ לֵב יְרוּשָׁלָם גַּם לְשׁוֹן
מִינְדָּה הַיְהָ לֹא לְמִימָר כִּי לְקָחָה מָהִי כְּפָלִים וְגוֹי

גַּם הַקְּאִיְתָּכֶן מִבְּעֵל הַחֲסָד כְּמוֹהוּ יִתְּבְּרֹךְ שְׁיִפְרֹעַ
כְּפָלִים בְּכָל חַטָּאתֶם וְהַלָּא אֲפָלָו אִם הַיְהָ הַשֵּׁם
יִתְּבְּרֹךְ נִפְרֹעַ מִן הָעוֹלָם כִּפִּי חַטָּאתֶם מִפְשָׁש לֹא הַיְהָ
אֲפָשָׁר לְעוֹלָם לְהַתְּקִים, וְאַקְרָבָה הַוָּא יִתְּבְּרֹךְ
מַעֲבָר רָאשָׁוּן רָאשָׁוּן וְכַיּוֹצָא בָּזָה

Menachem Nachum of Chernobyl

Me'or Einayim

Parshas Va'eschanan

And we will explain all this: It is known that the root of the entirety of Israel is six hundred thousand root souls. And even though there are many more than this, that is due to the branching off of the roots into sparks. But their essence is six hundred thousand, corresponding to the number of letters in the Torah.

And each root has a grasp in a letter of the Torah. And the Torah has 248 positive commandments and 365 prohibitions, which constitute the form of the supernal spiritual man.

And so too in the soul, there are 248 spiritual limbs and 365 spiritual sinews. And likewise, in the physical garment, which is the material body, there are also 248 physical limbs and 365 physical sinews.

And all this is due to the root, which is the Torah. Therefore, it is said (Bamidbar 19:14), "This is the Torah: a man," for the entirety of the Torah is the spiritual man.

And therefore, if one letter of the Torah is missing, it is called invalid, for in each and every letter that is part of the Torah, everything is included.

For example, in the structure of the physical human being, if one injures his finger, all the organs of the body feel the pain. And this is because of the inter-inclusion.

It is thus found that every person and the root of his soul, which is grasped in a letter of the Torah, contains within it all the letters of the Torah and all the roots that branch from them.

If so, every person who is attached to the Torah is a complete structure and a full world, as is explained.

And therefore they said: "Whoever destroys one soul from Israel, it is as if he has destroyed an entire world," and the opposite: "Whoever sustains (a soul)... it is as if he sustained an entire world," for the reason stated.

And it is thus found that a person—whose root is the Torah—must conduct himself in all his behaviors and deeds according to the Torah, and in the fulfillment of all its commandments, so that there not be missing, G-d forbid, from the spiritual structure.

ונברא כל זה, דנודע ששורש כלל יישראל הם
ששים רבוא שרשוי נשמות, אף שהו יומת קהנה
וכהנה, מפל מקום הוא מוחמת התחלות השרשיהם
לניצוצות, אבל עיקרנו הוא ששים רבוא, קמנין
אותיות התורה.

ויש לכל שרש אחיזה באות מן התורה. והتورה יש
ביה רמ"ח מצות עשה ושב"ה לא מעשה, שהו קומת
אדם קעלין קרווני.

וכו בגשמה רמ"ח אברים רוחניים ושב"ה גידים
רוחניים, וכן בלבושי הגשמי שהוא הגוף החומרי,
גם כן יש רמ"ח אברים ושב"ה גידים גשמיים.

וכל זה מצד השרש שהוא התורה, אשר לנו נאמר
(במקבר י"ט, י"ד): זאת התורה אדם, שכלל
התורה הוא האדם קרווני.

ועל כן אם חסר איזה אות מן התורה נקרא פסול,
כפי בכל אות ואות שהוא חלק התורה כלל הכל

כמו לפרט בקומת האדם הגשמי, אם נזקף אצבעו,
או מרגישן הקאב כל אברי הגוף. וכל זה עבר
כהתקללות.

נמצא כי כל האדם ושורש נשמתו האחיזה באות מן
התורה כלולין בו כל אותיות התורה עם כל
השרשים המפעפים מלה.

ואם כן כל האדם הקבוק בתורה הוא קומה שלימה
ועולם מלא, מבואר.

ועל כן אמרו: כל המקבץ נפש אחת מישראל כאלו
אבד עולם מלא, ובחדך: כל המקאים וגוי כאלו
קיים עולם מלא לטעם האמר.

ונמצא שאחד האדם ששורשו הוא התורה, אריך
להתנהג בכל הנתקנו ממעשו על פי התורה
ובקיים כל מצוותה, לבב יעדך חס ושלום מן קומה
קרווניות.

Menachem Nachum of Chernobyl

Me'or Einayim

Parshas Va'eschanan

For, G-d forbid, if a certain limb would be missing from the spiritual stature, the blemish would reach the root of his soul as well.

And the blemish also reaches down to his physical form, for all the sufferings and judgments and the withholding of divine flow from above are all due to the blemish that he has caused in the spiritual structure.

And this blemish cascades down to the physical stature as well, such that the person feels pain from that deficiency.

Therefore, one must immediately return in teshuvah, to return again to his root and repair that which he has damaged.

Through what? Through thinking and regretting with a complete heart, with full regret.

For that thought is spiritual, and it repairs what was damaged in the spiritual stature.

Afterwards, he should also return with action, to repair his physical stature through deed.

But the primary thing is the regret with a whole heart, for that is the rectification of the spiritual structure.

Through this, he returns the letter of the root of his soul back into the entirety of the Torah.

And this is why it is called **teshuva**: “return of the letters *hei-vav-beis-hei*,” which is the totality of the twenty-two letters of the Torah, the five sources of speech.

For through the thought and regret, they return to being one unity and a complete wholeness—a perfect Torah without lack—in all 22 letters of the Torah, which are the entirety of the Torah, as is explained elsewhere at greater length.

And therefore it is said in the Gemara: One who betroths a woman on the condition that he is righteous, and he is found to be wicked—she is nonetheless betrothed. Perhaps he had a thought of teshuvah.

It is thus found that the thought of teshuvah is the primary aspect—through it the spiritual structure is repaired.

However, one must also attach his physical stature to the spiritual stature, to make them united.

כִּי חַס וְשַׁלּוּם אִם יִעַצֵּר אֵיזָה אַכְרָמָקָומָת הַרוֹחָנִי,
נִגְעַץ הַפָּגָם לְשָׁרֵשׁ נִשְׁמָתוֹ גַּם כֵּן

וְנִגְעַץ גַּם כֵּן הַפָּגָם עַד קַוְמָתוֹ הַגְּשָׁמִי, שֶׁפֶל הַאֲרוֹת
וְהַדִּינִים וְעַפְוָבָן הַשְׁפָעָם לְמַעַלָּה—הַפֶּל הַוָּא עַבּוּר
הַפָּגָם שְׁפָוגָם בְּקוֹמָה הַרוֹחָנִיּוֹת.

וְנִגְעַץ בְּהַשְׁתְּלִישָׁוֹת לְקוֹמָה הַגְּשָׁמִיּוֹת גַּם כֵּן,
שְׁמַרְגִּישׁ הַפָּאָב מִן הַקְּסָרוֹן הַהָוֹא

וְעַל כֵּן אַרְיךָ מִידָּה לְחַזּוֹר בַּתְּשׁוּבָה, קְשׁוֹב עַד
לְשָׁרֵשׁוֹ, וִימְתַּקֵּן מִה שְׁקָלְלָה

עַל יְדֵי מָה? שְׁאַקְרָבָר וּמַתְּקָרְבָּט בְּלִבְנֵלֶם בַּתְּרַטָּה
גַּמוֹרָה.

שְׁהַהְרָהָר הַהָוֹא רַוּחָנִי, וִימְתַּקֵּן מִה שְׁקָלְלָה
בְּקוֹמָה הַרוֹחָנִיּוֹת.

וְאַכְרָבָקָה יְשֻׁבָּן גַּם כֵּן בְּמַעַשָּׂה, לִמְתַּקֵּן קַוְמָתוֹ
הַגְּשָׁמִית בְּמַעַשָּׂה.

וְהַעֲקָר הַוָּא הַתְּרַטָּה בְּלִבְנֵלֶם, שַׁהְוָא תִּקְוֹן קוֹמָה
הַרוֹחָנִיּוֹת.

שְׁעַל יְדֵי זֶה מְשִׁיב הָאֹות שְׁלֵל שָׁרֵשׁ נִשְׁמָתוֹ לְכָלְלָה
הַתּוֹרָה.

שְׁעַל כֵּן נִקְרָאת תְּשׁוּבָה: פְּשָׁוֵב הֵ, שְׁהָנוּ כָּלְלָה
עַשְׁרִים וָשְׁתִּים אֲוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה, הֵי מַזְאָזָתָה כְּפָה

שְׁעַל יְדֵי הַהְרָהָר וְתְרַטָּה נִשְׁבּוּ לְהִיוֹת אַחֲדָות אַחַד
וְשְׁלָמוֹת תּוֹרָה שְׁלִימָה בְּלִי קְסָרוֹן בְּכָל כִּי"בּ אֲוֹתִיּוֹת
הַתּוֹרָה שְׁהָנוּ כָּלְלָה הַתּוֹרָה, כִּמְבוֹאָר זֶה אִצְלָנוּ
בָּמְקוֹם אַחֲר בְּאֲרִיכָּות יִתְּרָא.

וְעַל כֵּן אָמְרוּ בָּגָמְרָא: הַמְּקַדֵּשׁ אֶת קָאָשָׁה עַל מִנְתָּחָה
שַׁהְוָא צְדִיק וְנִמְצָא רְשִׁיעָה—בְּרִי זֶה מַקּוֹשֶׁת. שְׁמָא
הַרְרָר בַּתְּשׁוּבָה.

נִמְצָא כִּי הַרְרָר הַתְּשׁוּבָה הַוָּא הַעֲקָר, שְׁבָזָה נִתְּקָן
קוֹמָת הַרוֹחָנִיּוֹת.

אֲלֹא שְׁאָרִיךָ לְזַבְקָה קוֹמָה הַגְּשָׁמִית שְׁלֵל גַּם כֵּן
לְקוֹמָה הַרוֹחָנִיּוֹת, לְהִיוֹת לְאַקְרָבָר.

Menachem Nachum of Chernobyl

Me'or Einayim

Parshas Va'eschanan

And he must fulfill the commandments of the Torah through action, so that the repair be both in the spiritual and the physical. And in the repair of the attributes (middos) through action—for they are extensions of supernal attributes within man.

For example, from the supernal attribute of love is drawn into man the use of this attribute for whatever he chooses to love—for free will is in the hands of man.

And if he has knowledge and faith that this attribute is from the supernal attributes through which all the worlds are governed— And this attribute also exists within the Torah, as is known—for the thirteen attributes through which the Torah is expounded are the actual attributes of the Creator, blessed be He, by which He governs the world.

And since the Torah includes these attributes, the attributes also come into man at birth, when the soul enters the body.

For the soul is taken from the root of a Torah letter, which is comprised of the entire Torah, and within it are these attributes. And through this, all the attributes are implanted within him, so that he may use them however he desires.

And if he has understanding, then even at the moment he is aroused by the attribute of love—when he begins to love some physical pleasure—

He should reflect: Behold, this attribute is from the root of the Torah's attributes and the supernal attributes.

Only that it contracted into me with the entry of my soul into my body, to assist me in serving the Creator, blessed is His Name.

So that I conduct all my behaviors in His service, blessed is He.

For without the middos, it is impossible to begin any service to Him, blessed is He—for service of Hashem must be with fear and love, which are love and awe, and with attachment, with perseverance, and with other such attributes, as is known.

And how, today, would I use this attribute of the Creator, blessed is He, to anger Him, G-d forbid, and to violate His will?

ולקנום מזות ההוראה במעשהה, להיות התיקון ברוחני ובגשמי.

ובתיקון המידות על ידי הפעלה, שהן משלוחין ממדות עליזות בתוך הארץ.

למשל, ממדת האהבה העלונה נשפלה בתוכה האדם להיות מושתפס בזאת המידה לכל מה שיש באהבה, שהבחירה היא ביד הארץ.

ואם יש לו דעת ואמונה שזאת המידה היא ממדות—העליזות של בירור הוא הנגנות כל העולמות.

ומדה זו ישנה גם בו בתורה, כמו בדורות, בדור עליון, כי י"ג מדות שהתורה נדרשת בכאן הוא ממש מדוות של הבורא ברוך הוא, שעל בירור הוא מנגה את העולם.

ומצד התורה שיש בה אומן המידות, באין המידות גם בו בתוך הארץ בעית הילוד, עם ביאת נשמתו בתוך הגוף.

שהיא לគופה מושך את התורה שכולל מכל התורה, ובתוכה יש מדות אלה.

ועל ידי זה באין מوطבעין בתוכו כל המידות, להיות מושתפס בכאן לכל אשר יחפץ.

ואם יש לו דעת, אזי אפל בפעה שנתקעורה בו המידה של אהבה, שמתחלת לאהוב איזה תענוג גשמי.

ישוב: הלא זאת המידה היא מושך המידות של התורה והמדות העליונות.

אליא שנטמאנמה בתוכי עם ביאת נשמתי לגוף, לסייע בעבורתו יתברך שם.

למען אתנה בכם כל הנזקנות בעבורתו יתברך שם.

כיבלהי המידות אי אפשר להתחיל שום עבודה אליו יתברך, כי עבודה השם היא דוקא בזיהלו ורוחמו, שהן אהבה ויראה, ובהתักษשות ובנאהן וכיוצא בשאר המידות, בדור עליון.

ובצד, היום, אושטטש בזאת המידה של הבורא יתברך להכעיס חס ושלום ולעbor רצונו?

Menachem Nachum of Chernobyl

Me'or Einayim

Parshas Va'eschanan

On the contrary, now that this love has been aroused within him—even if it was love for a transgression, G-d forbid—nonetheless, since the attribute was awakened and opened within him, it is now easy for him to grasp it and begin to love the Creator, blessed be He.

And surely he will refrain from transgressing His will. And through this he will bind himself to that attribute in its root and act in accordance with the root, which is according to the Torah. And so it is with all the pleasures of this world that are necessary—such as eating and drinking and other essential pleasures—

when at that moment the pleasure and love are aroused in him, he should not become separated then from the love of the Creator, blessed is He,

in a manner where he channels that love into that pleasure only.

On the contrary—it becomes easier for him to grasp this attribute in order to make that pleasure for the sake of his love of the Blessed One, to love then the Creator, may He be blessed.

And it is thus found that all his deeds are for the sake of Heaven—understand this well.

For one who has understanding can arrange his words with judgment, to do this every time a certain attribute within him is aroused—

As the Baal Shem Tov explained in the name of the G-dly kabbalist on the verse (Shir HaShirim 7:7): “How fair and how pleasant you are, love in delights...”

That what is beautiful and what is pleasant is that in all pleasures is the supernal love.

Through the arousal of that natural pleasure, it becomes easier for him to love the Blessed Creator.

For otherwise it is difficult to open that attribute and begin to love Him, blessed is He.

But through the pleasures, when that love is aroused within him, it becomes easier—and understand this well.

ואזרכה, עכשו שגנעהורה בו זאת האהבה—אפלוי נתעורה הקאהה לעבריה חס ושלום—על כל פנים, מאחר שגנעהורה בו גנפחה זאת המדה, אז נקל לו לאחוז בה ולהתחליל לאהוב את הבורא ברוך הוא.

ובנדיי ייחיל מלעבור על רצונו. ועל ידי זה יקנש את עצמו עם זאת האהבה בשורה, ויעשה על פי השרש שהוא על פי התורה.

וכו בכל תפנוגי עולם הנה הקרים, כמו אכילה ושותה ושתיה ושאר תפנוגים הקרים

שאו, בהתעורר בו התענג והאהבה, אז לא יגעה מפסק אן מאהבת הבורא ברוך הוא,

באפן שיכניס זאת האהבה רק ב תפנוגה והוא כי אדרבה, אז נקל לו לאחוז קואה המדה, לעשותה זה התענג למען אהבתו יתברך, לאהוב אן את הבורא יתברך.

ונמצא כל מעשיו לשם שמים, ורבו.

כי מי שיש לו דעת, יכול לככל דבריו במשפט, לעשותו פן בכל עת שיתעורר בו איזה מדה מהמדות המוטבעין בו.

וכמאמר הבעל שם טוב נג"מ על פסוק (שיר השירים ז, ז): מה יפה ומה בעממת אהבה ב תפנוגים גוי'

שםה יפה ומה בעים הוא שבקבכל התפנוגים הוא אהבה העלונה.

ועל ידי התעוררות זאת התענג בטבעו, נקל לו לאהוב אן הבורא ברוך הוא,

כי בלעדי זאת קשלה לפתח זאת המדה להתחיל לאהבו יתברך.

ועל ידי התפנוגים שגנעהורה בו זאת האהבה, נקל לו, ורבו.

Menachem Nachum of Chernobyl

Me'or Einayim

Parshas Va'eschanan

And certainly, whenever a person desires some pleasure and the attribute of love is aroused in his nature toward that pleasure, this is a fallen love from the source of supernal love.

He should know with certainty that this is assistance from above by the Creator, blessed is He, in order to make it easier for him to grasp His love.

For He, blessed is He, knows that without this, the attribute would not be awakened within him.

But when one does not have this understanding, then he follows after that pleasure and brings the attribute down even lower, G-d forbid.

And sometimes, when some evil love is aroused in him, G-d forbid—he desires to do a sin and cannot actualize his evil thought due to some obstruction—

this too is help from above, blessed is He, for He sees that the person lacks the above understanding to elevate the fallen love back to its source and to grasp the love of the Blessed Creator.

And on the contrary—he wants to pursue the evil further—so to speak, G-d contracts His glory to place obstacles in his way, so that at least he remains inactive and does not do harm.

And this comparison applies to all the other middos—for example, when some external fear falls upon a person and the attribute of fear is naturally awakened and opened within him—the intent of that is to assist him in grasping fear of the Creator, blessed is He.

And automatically, when he comes to fear Hashem through that external fear and does the will of the Creator, it follows that the fear itself is elevated above.

ובנוראי כל זה שמתਆה הארץ לאיזה מענו, וגנעה רה בטבעו מזת האהבה לאותה הפ�נוג—שהיא אהבה נפולה ממקור האהבה—העלינה

ידע נאמנה שזה הוא סיווע העליון מן הבורא ברוך הוא, בקי שיקל לו לאחיזו איז באהבתו יתברך.

כי יודע הוא יתברך שבלעדי זה לא יתעורר בתוכו המקה.

וכשאין לו דעת הבעל, איז נמשך אחר אותו הטענו ומנפיל עוד המקה למשה חס ושלום.

ולפעמים, בשנתו רה באהבה רעה חס ושלום, שמתਆה לעשות איז עבירה, איינו יכול להוציא מחשבתו הרעה מכח אל הפעל מיטהה—שאנזון לו איז מניעה

זה גם כן הוא סיווע העליון יתברך שם, בראותו, שאין לו דעת זה שניגיבת האהבה הנפולה לשראה, לאחיזו באהבתו יתברך.

ונדרבה, רוזה להמשיך אחר אותו הרע, איז ביכול מצמצם עוד בבודו יתברך להנימין לו אונן מניעות, להיות לפחות בשב ואל פשעה, וקלאי שלא יזק עוד אחריו שלא יועל לעשות כוונתו. יתברך.

ויהקש בכל שאר המדות, בגון שנופל עליו איזו יראה חיצונית, ומתקורה בטבעו ונפתח מזת היראה—שהפנינה היא לסייעו לאחיזו בראת הבורא ברוך הוא.

וממילא, בשבאה ליראה מפנינו יתברך על ידי אומה היראה חיצונית, ועושה כונת הבורא ברוך הוא, איז מפלא נתעללה אומה היראה למללה

Menachem Nachum of Chernobyl

Me'or Einayim

Parshas Va'eschanan

And the externality of that fear—namely the thing he was afraid of—falls below and is nullified, so he is no longer afraid of it, such as some authority or wicked creditors, as is known elsewhere at greater length.

And likewise with all the middos, such as evil arrogance, G-d forbid, and so on—all of it is assistance from above, to bring him back to his Father in Heaven, by opening the attribute to him.

And through this he gives great delight to the Blessed Creator, who elevates fallen things from the source of holiness back to their place, and magnifies His glory, blessed is He.

And behold, the root of all desire for this world and the root of all its pleasures and worldly conduct is through silver and gold. Through them, one can acquire all the lusts and pleasures of this world.

And their root above is from the World of Love and the World of Awe.

Silver is from the World of Love, for “silver” (כְּסֶף) comes from the expression (Bereishis 31:30): “גַּכְסֶף נְכֻסֶּתֶת” – “you greatly longed for.”

And gold—its root is from the World of Awe, as it is written (Iyov 37:22): “From the north comes gold,” which refers to the left side.

And it is known that the nature of the left side is to repel, as it says: “Let the left hand push away and the right hand draw near.”

It is thus found—since their root is above, as said—and as it is written (Chaggai 2:8): “Mine is the silver, and Mine is the gold.”

Their root is “Mine”—for My Name, meaning they are meant to be tools to bring through them to supernal awe and supernal love.

For truly, all that man desires in this world is to gather silver and gold.

And through this lust, where day and night he does not rest from chasing his livelihood and money—

והחיצונית של אותה היראה, שהוא אותו הדבר שעה מתיירא מאננו, נופל למטה ונתקבטל, שלא ייה לו עוד אותה היראה שעה ירא מתקלה—כגון מאייה שריה או מבעלי הובות רעים—כנוך זה במקומם אחר באריכות.

וכו בכל המדות, כגון התפאות רעהם ושלום וכיוצא—כלו הוא סיווע העליון, למען השיבו אל אביו שבשמים, לפתח לו הפה.

ועל ידי זה הוא עוזה נתת גדול לבורא ברוך הוא, שמעלה דברים נפולים ממקור הארץ למקומם, ומגדל כבודו יתברך.

והנה שרש כל חמדת עולם הנה ושרש כל התענוגים והנחות הארץ הוא על ידי כספי וזהה שבאה מעתיקון יכול לחת כל פאות הארץ הנה ותענוגיו.

ושרשן למעלה הוא מעולם הארץ ועולם היראה.

בספר מעולם הארץ, כי כסף מלשון (בראשית ל"א, ל'): נכסף נכסף וגוי.

וזהב שרש מעולם הארץ, כמו שכתוב (איוב ל"ז, כ"ב): מazzon זהב יאהו—שהוא שמאל.

ונודע שטבע השמאלית להו דוחה, כמו שכתוב: לעולם תהא שמאל דוחה וימין מקרבת.

ונמצא הויל ושרשן הוא למעלה כפ"ל, כמו שכתוב: שרשן הויל ושרשן הוא למעלה כפ"ל, כי חגי ב', ח' (ח'': ל'י הכסף ול' הזהב

ששרשן הויל לשרמי, שהוא למען יקי אמצעים לבוא על ידיםם ליראה הארץ ואהבה הארץ.

כיאמת כל חמדת הארץ בעולם הארץ היא לאסף כסף וזהב.

ועל ידי אותה החרמלה שיום זיללה לא ישבת מלודף אחר פרנסתו ואסיפת ה賞מו—

Menachem Nachum of Chernobyl

Me'or Einayim

Parshas Va'eschanan

it becomes the cause for him to fall into the trap of the evil inclination, and he is cut off and departs from the Blessed Creator.

This is the net spread over all the living, for even animals and birds are caught in it as they chase their food.

And so it is with most people of the world, for through this they enter the domain of others, to defraud them or rob them, and the like.

And they do not believe that no one can touch what has been prepared for his fellow—

for every individual's root is in the Torah, in one of its letters.

And each and every letter is distinct and separate from its fellow, without touching letter to letter.

And no letter may enter the boundary of another letter—only each one in its proper place.

For this reason, contact between letters invalidates, even though they are all one unit, still each has its distinct root above.

And behold, certainly, if one truly believed that the essential purpose of silver and gold is to come through them to the love and awe of Him, blessed is He, as mentioned above—

then, when some desire would be aroused in him for one of the cravings that he could acquire through silver and gold, he would then awaken within himself love and awe of Him, blessed is He, by thinking:

“Behold, this is only to arouse me toward the supernal attributes, to draw close this love and awe,

for they are garments for the contraction of supernal love and awe.”

As it is known that every spiritual, supernal thing that comes into this physical world must be clothed in physical garments of this world—

and those garments are silver and gold, through which all the conduct of human beings is channeled.

על ידי זה הוא סבה שנופל במצוות היצר הארץ,
ונגף והורק מבורה ברוך הוא

שהוא מצוות פרושה על כל הימים, כי אפלו
החיות ועופות נלכדים במצוותם עבור רציפתם
אחר פרנסתם.

וכו ברוב בני הארץ, כי על ידי זה בא בגבול חברו,
להונתו או לזרעו או כיוצא בזו.

ואינו מאמין שאין אדם נוגע במצוות לחברו

מןפני של אחד שרשו בתורה באחת מאותיותה
של כל אות יקיה נפרד מחברו בלי נגיעה אותה
באות.

ויש לא בגבולאות זה אחר, כי אם כל
אחד על מקומו.

שעל פון פוסלט הגיעה באותיות, אף שהן אחדות
אחד, מכל מקום כל אחד שרשו לבודו למעלה
והנה בודאי, אם קיה מאמין בזו שעיקר הקסף
וזהב הוא מען לבוא על ידיהם לאקbatchו וליראותו
—יתברא, בנהיל.

ישן, בהתעדיר בו איזו חמלה מתקומות שיכול
לקיים על ידי הספר וזהב
יעזר או את עצמו לאקbatchו וליראותו יתברא,
בזהב

הלווא את היא רק לעזרני אל מזת העליונים,
ולקבר זאת האקbatchה והיראה

שם לבושים לאמצום האקbatchה והיראה העליונה
בנודע, של כל ذכר רוחני עליון שבא לעולם הצעה
הגשמי, אריך להתלבש במלבושים גשמיים של
עולם הצעה
וללבושים הם הספר וזהב, שעל ידיהם הוא כל
הנאהות בני הארץ.

Menachem Nachum of Chernobyl

Me'or Einayim

Parshas Va'eschanan

Just as the supernal love and awe are called “the arms of the world” and are called “hands,”

as it is written (Yeshayahu 48:13): “My hand also has founded the earth, and My right hand has spread out the heavens”— for the main actions and functions of the body are through the arms and hands,

so too, the main conduct of the worlds is through love and awe.

And they likewise extend into the physical world, where the conduct of the world is through physical garments, within which is the contraction of the spiritual attributes. And understand this.

And if a person possessed this understanding and faith, then he would not pursue his livelihood day and night.

As the sage said: If man did not pursue his livelihood, his livelihood would pursue him.

For in truth, the root of the souls of Israel is on a level higher than all of this world and all its fullness.

And the nature of every created thing is to be drawn and to desire to be included in that which is above its own level.

And especially in the Jewish person, for everything was created only for his sake, as we mentioned at the opening of our words, that he and the Torah are one unity with Him, blessed is He.

But the reason the world chases after livelihood is because they are cut off from their root and from the Torah.

And most of their actions are corrupted, not according to the Torah.

And not only do they not awaken themselves through all the desires and pleasures of this world—

which come through silver and gold—to draw near the fallen middos that are constricted therein,

rather, on the contrary—they cast them down, as it were, even further,

because they do not act according to the Torah.

כמו שבקרא האהבה והיראה הצלינים “זרועות”— “עולם”, ונקראים “ידות

כמו שפטוב (ישעיהו מ"ח, י"ג): אף ידי יסדה אָרֶץ, וימני טְפַתָּה שְׁמִים שעיקר הפעולות והנוגות של הגוף הן על ידי הזרועות והידים,

בכה עיקר הנוגות הعلامات הן על ידי האהבה והיראה.

וכו משלשלין גם בן בולם הגשמי, שהנוגת, הולם הוא על ידי לבושים גשמיים

שבתוכם מצויים המדות הרוחניים, וקבע זה.

ואם היה באדם דעת ואמונה זאת, אזי לא היה רודף אחר פרנסתו יום ולילה.

כמו ששאמר הכתוב: אם לא היה האדם רודף אחר פרנסתו, היה פרנסתו רודפת אותו.

כי אמת שרש נסמות ישראל הוא במעלה יותר גבורה מכל עולם קהה ומלוואו.

ונבע של כל ذכר להיות נמשך ומתחאה להתפלל במא שLEMULAH מפרקתו.

ובפרט באדם היישן אל, שפהל לא נברא אלא בעבורו, פנ"ל בקחיתת דברניו.

שהוא ותורתה הן אחדות אחד עמו יתברך.

אבל מה שהעולם רודפין אחר פרנסתם, הוא מפני שהוא מפסיקו משרשם ומונתורה.

ורוב מעשיהם מקלקלים, שלא על פי התורה.

ולא די שאינם מושרין את עצם בכלל הגדות ומעניהם עולם קהה.

שהוא על ידי בסס זיהב—לקרב המדות הגנולים— הממצאים שם

כפי אם אדרבה, מפילים ביבול עוד למטה.

עבור שאינם מתנוגים על פי התורה.

Menachem Nachum of Chernobyl

Me'or Einayim

Parshas Va'eschanan

And thus it is found that silver and gold are on a higher level than they are,

for in them there is certainly a contraction of the holy middos, as explained above,

and they do not have the capacity to corrupt themselves.

Therefore, they are higher in level than the person, and so the person chases after a level higher than himself—silver and gold, as mentioned.

And woe to such shame: “The resident is on earth, and the convert is in heaven.”

And understand this.

For truly, before the formation of the fetus, when the drop is brought before the Holy One, blessed is He,

to ask: “What shall become of this drop—wise or foolish, poor or rich,” etc.—

only “righteous or wicked” is not stated.

But all of his matters and everything needed for his conduct in this lowly world—

whether to be poor or rich—is as decreed by His wisdom, blessed is He, for that is what is needed for his conduct in the world.

Everything is decreed for him.

For all of his things and everything he needs—his utensils, his clothing, his money—

all are the essence of his soul and his stature, as is known.

And whatever was decreed upon him—of the necessary things and all his needs—nothing can be added to it, and nothing taken away from it.

No person has the power to diminish what is his—except he himself, if he corrupts it through disconnection from the Blessed One.

For through disconnection from his root, the supervision of the Creator, blessed is He, is withdrawn.

But in truth, if he acted as described above, then his livelihood that is destined for him would pursue him,

ונמְצָא שַׁחַסְפָּר וְחַזְקָבָה הַם בְּמַעַלָּה יְתוּמָר מַהְם

כִּי בָּהֶם יִשְׁבּוּדָי אֶצְמָצִים הַמְדוֹת הַקָּדוֹשִׁים,

וְנִמְצָא שַׁהְמַגְדָּלָה גְּבוּהִים בְּמַעַלָּה יְתוּמָר מַן הָאָדָם, וְעַל

כֵּן הָאָדָם רֹזֵף אַחֲרֵי מִזְרָגָה שְׁלַמְעָלָה מַמְנוֹג, שֶׁהָוָא

הַכָּסָף וְחַזְקָבָה, כְּאָמָר

וְאֹו לְאֹוֹתָה בּוֹשָׁה: יַצִּיבָא בְּאָרֶץָא, וְגַיְורָא בְּשָׁמֵי

שְׁמִיאָ

וְהַבּוֹן כִּי בְּאֶמֶת, קַדְםָ יִצְרָאָת הַוּלָד, כְּשֶׁמְבַיאֵין הַטְּפָה לְפָנַי

הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא

לְשָׁאֹל: טְפָה זוֹ מַה תְּהַא עַלְיָה? חַכְמָמָה אוֹ טְפָשָׁה, עֲנֵנִי

אוֹ עַשְׁיר, וְכֵן

בָּקָ “צִדְיקָ אָו רְשָׁעָ” לֹא קָאָמָר

אָכְלָכְלָל עַנְנִינוּ, וְכָל מַה שְׁאָרֵיךְ לְהַנְּהָגָתָו בְּעוֹלָם

—הַשְּׁפֵל הַזָּהָה

הַן לְהִיּוֹת עֲנֵנִי אוֹ עַשְׁיר—כַּפֵּי שְׁגֹרָה חַכְמָתוֹ

יַחֲבֵרָה שְׁכַנְוָן אָרֵיךְ לוֹ לְהִיּוֹת הַנְּהָגָתָו בְּעוֹלָם

הַכָּל נְגַזֵּר עַלְיוֹן כִּי עַנְנִינוּ וְכָל מַה שְׁאָרֵיךְ לוֹ, כָּגּוֹן כָּלִי פְּשָׁמִישׁ

וּמְלָבוֹשִׁיו וּמַמְנוֹנוֹ

הַכָּל הוּא עֲצָמִיוֹת נְפָשָׁו וּקְוֹמָתוֹ, כְּגֹזָע

וְכָל מַה שְׁנַגְזֵר עַלְיוֹן מִן הַקְּבָרִים הָאָרְכִּים לוֹ וְכָל

אָרְכִּי פְּרָנְסָתוֹ, עַלְיוֹן אַין לְהֹסִיף, וּמַמְנוֹ אַין לְגַרְעַז

שָׁאַיָּן יִכְוֹלֶת בָּנֵיד שָׁוָם אָדָם לְגַרְעַז מַמְנוֹ, כִּי אִם

שֶׁהָוָא עַצְמָוָה יִקְלָקֵל לְעַצְמָוָה אִם יִהְיָה מְפַסֵּק מַמְנוֹ

יַחֲבֵרָה כִּי עַל יְדֵי שֶׁהָוָא מְפַסֵּק מִשְׁרָשָׁו, מִסְתַּלְקָק מִהְשָׁגַחְתָּו

שֶׁל הַבּוֹרָא בָּרוּךְ הוּא

אָכְלָכְלָל עַנְנִינוּ, אִם יִהְיָה עֹזֶשֶׁה כְּפֶל, הַיְתָה פְּרָנְסָתוֹ

הַשְּׁיַׁכְתָּה לוֹ רֹזֵף אַחֲרֵיו

Menachem Nachum of Chernobyl

Me'or Einayim

Parshas Va'eschanan

to be included within him, in order that it may ascend to its supernal source from which it was taken.

And so it is regarding all things in the world, such as Torah study and prayer, which are matters that stand at the height of the world.

For through them, a great rectification is made in all the worlds.

Yet people belittle them. For example, when one stands to pray—when it is a time to enact great rectification—

the opposite occurs: all the thoughts of his affairs and involvements come to him and confuse him.

Until he does not even hear with his ears what his mouth is saying—“Heal us, Hashem...”, “See our affliction...”, “Redeem us speedily...”, “Blessed are You... Who redeems Israel”—and his heart is not with him.

And how can his prayer be accepted? How can it bring rectification above that is connected to the root of his soul?

Or how can there be elevation of holy sparks and fallen letters, as is known,

after he did not even give his heart to hear the words coming from his own mouth?

On the contrary—not only does it not help, but he may even cast down, G-d forbid, the words and letters.

So it is with all matters—there are two paths:

either through them he rectifies and elevates himself, along with all that is connected to the root of his soul,

or he performs that very action and further corrupts.

And the main thing is with the heart—according to one's intention, faith, and understanding.

And as the Baal Shem Tov, may his merit protect us, said on the verses of Tehillim (Tehillim 79):

“O G-d, nations have entered into Your inheritance, they have defiled Your holy Temple, they have laid Jerusalem in ruins...

להתכלל בו, בכך שיהינה לה עלייה לשראשה
העליוו, שמשם לךהה

וכו עננו כל קברים שבעולם, וכן עסק בתורה
והתכללה, שכן דברים שעומדים ברומו של עולם

שעל רידיהם נעשה תיקון גדול בכל העולמות

ובני אדם מזולין בהם. שבצד זה להתכלל, שאז
הינה עת ל匝שות תיקון גדול

ואזרעה, נחפה הוא—שכל מתחשבתו של כל
עסקי, במה שהוא עוסק בו, כלם באים ומלבלים
או.

עד שאין שומע באזנו מה שפיו מדבר—רפהנו
ה' וכו', ראה בעיננו וכו', ונאלנו מההרה וכו', ברוך
—אה גואל ישראל
ולבו כל עמו.

ונראה יקובל תפלה, ונעשה תיקון למעלה השיק
לשך נשמהו?

או איך תהיה עלייה לניצחות קדושים ואותיות
הנופלים, פנו

אחר שלא נטן לב לשמעם הקברים של עצמו.

ואזרעה—גם כן, לא כי שלא יוציא, אלא שיפיל
וישיק חס ושלום עוד הקברים והאותיות

בן הוא בכל הקברים—יש שני זרים

או שעל ידי זה ית歡 ויגביה את עצמו עם כל
הקדרים השים לשרש נשמהו

או שיעשה המעשיה והוא עצמו ויקלע עוד

ונהעיך עם הלב, ולפי כונתו ואמונהו ודעתו

וכמו שאמר הבעל שם טוב נג"מ זכותו יעמוד
(לנו, על פסוקי תהילים (תהלים ע"ט

אלhim באו גוים בנהתקפה, טמא את היכל קדשך,
שמו את ירושלים לעריהם וגוי

Menachem Nachum of Chernobyl

Me'or Einayim

Parshas Va'eschanan

They have spilled their blood like water around Jerusalem, and there is none to bury..."

And the Baal Shem Tov said that the psalmist's intent was to lament what was explained above.

This is the meaning of "O G-d, nations have entered into Your inheritance"—

that in the place of Your holiness and the contraction of Your attributes, as said above—

which are found in all physical pleasures and in silver and gold—

it is all His inheritance, blessed is He, for there is the contraction of His attributes.

And especially in the words of prayer and the letters of Torah, whose purpose was that through them Israel be elevated and rectified.

But instead, there—in "Your inheritance"—come the nations, meaning the kelipos and the evil inclination.

"They defiled Your holy sanctuary"—this refers to the letters and words of Torah and prayer,

for when the kelipos enter there, the person drags himself and those words even lower, so to speak.

And this is the meaning of "They defiled Your holy sanctuary, they laid Jerusalem in ruins..."

And he explained that all this was caused because "they spilled their blood like water around Jerusalem."

For it is known that the heart is the level of Jerusalem, being at the center of the body,

just as Jerusalem is the center of the world, as explained in the sefarim.

And it is known that prayer is called "spilling," as it is written (Tehillim 102:1):

"Before Hashem he pours out his supplication," and it is called "the outpouring of the soul."

And it is known what they said: "Do not eat over blood"—that one should not eat before praying for one's blood.

שָׁפְכוּ קָם כְּמִם סְבִיבוֹת יְרוּשָׁלָם וְאֵין קֹבֵר וְגַוי

וְאָמַר נַבְגַּמְל שְׁפָנִית הַמְשׁוּרָר לְקֹוֹנוֹ עַל הַמְבֹאָר
לְמַעַלָּה.

וְזַהֲיוֹ אֶלְהִים בָּאוּ גּוֹיִם בְּנַחֲלָתָךְ

שְׁבָאָקוּם קָרְשָׁתָךְ וְצָמָצָוּמָ מְדוֹתִיךְ, כְּאָמָר
לְמַעַלָּה—

שְׁבָכָל הַמְעֻנוּגִים הַגְּשָׁמִים וְכָסָף וְזַהֲבָב

הַכָּל נַחֲלָתוֹ יַחֲבֹרָךְ, כִּי שֶׁם צָמָצָוּמָ מְדוֹתִיךְ

וּבְפִרְטָה בְּקָרְבֵּי הַתְּפִלָּה וְאֹתָיוֹת הַתּוֹרָה, שְׁפָנִיתוֹ
קַיִתָּה כִּי שָׁעַל זְקִיָּהּ יַתְּעַלְוּ יִשְׂרָאֵל וַיִּתְקַנְוּ

וְאַדְרָבָה, שֶׁם "בְּנַחֲלָתָךְ" הָאָמָר בָּאוּ גּוֹיִם, שְׁהָנוּ
הַקָּלְפּוֹת וְנִצְּאַר הַרְעָ

טָמֵאוּ אֶת הַיכָּל קָדְשָׁךְ—שְׁהָן הָאֹתָיוֹת וּבְקָרֵבִי תּוֹרָה
וּתְפִלָּה—

שָׁעַל יְקִיָּהּ שָׁבָאוּ לְשֶׁם הַקָּלְפּוֹת, מִפְּלִיל הָאָדָם אֶת
עַצְמוֹ וְאָוָתָם קָרְבָּרִים עוֹד יוֹתֵר לְמַטָּה כְּבִיכּוֹל

וְזַהֲיוֹ טָמֵאוּ אֶת הַיכָּל קָדְשָׁךְ, שָׁמוּ אֶת יְרוּשָׁלָם וְגַויִ

וְפִרְשָׁן וְאָמָר: כֹּל זֶה גָּרָם לְקָם עַבּוֹר שְׁשָׁפְכִי קָמָם
כְּפִרְמִים סְבִיבוֹת יְרוּשָׁלָם

כִּי נֹזֵעַ שְׁהָלָב הָוָא בְּחִינַת יְרוּשָׁלָם, שָׁהָוָא בְּאַמְצָעָה
הַגּוֹרָ

כְּמוֹ שְׁיְרוּשָׁלָם הָיָא בְּאַמְצָעָה הָעוֹלָם, וְכְמוֹ שְׁמַבּוֹאָר
בְּסָפָרִים

וּנוֹזֵעַ שְׁהָפְלָה נִקְרָאת שְׁפִיכָה, כְּמוֹ שְׁכָתוֹב
((תְּהִילִים ק"ב, א')):

וְלֹפְנֵי הִי יִשְׁפֹּךְ שְׁחִיוֹ וְגַויִ—וּנִקְרָאת שְׁפִיכָת הַגְּפֵשׁ

וּנוֹזֵעַ מָה שְׁאָמְרוּ: לֹא תִּאְכְּלוּ עַל הַקְּם—שְׁלָאָ
תִּאְכְּלוּ קָם שְׁתַּתְפְּלִלוּ עַל דְּמָכְם

Menachem Nachum of Chernobyl

Me'or Einayim

Parshas Va'eschanan

It is thus fitting to apply the expression of “they spilled their blood” to prayer.

This is the meaning of “They spilled their blood like water”—a reference to prayer—“around Jerusalem,” meaning: around the heart, for the words of his prayer do not come from the heart.

For his heart is not with him, as mentioned, but only his words surround the heart, not from within it.

And this is “around Jerusalem.”

“And there is no one to bury”—meaning, he does not bury or dig the speech from the level of Jerusalem, which is the heart—rather it is only from the lips outward, one in mouth and another in heart.

And let us now come to explain the verses of the haftorah: “Comfort, comfort My people,” etc.

For according to the conclusion of the Talmud in Maseches Yoma, there is a contradiction raised by Reish Lakish, who said: “Great is teshuvah, for sins done intentionally become for him as merits,” as it is said, “And when the wicked one returns... he shall surely live because of them.”

And he raised a contradiction from another statement of Reish Lakish, that sins done intentionally become like unintentional ones, as it is said (Hoshea 14:2): “Return, O Israel... for you have stumbled in your iniquity.”

This word “עֹזֹן” (sin) refers to intentional sin, and yet the verse calls it a stumbling—indicating inadvertent sin.

And the Gemara resolves: It is not difficult—here it speaks of teshuvah from love, and there it speaks of teshuvah from fear.

And behold, according to the conclusion of the Talmud, one who wishes to repent must proceed gradually.

First he should return out of fear, so that the intentional sins become like unintentional ones.

And afterward he should return again, on a higher level, out of love—so that those same intentional sins will become like merits.

”ונִמְצָא שְׁנוּפֵל עַל תְּפִלָּה לְאָמֵר לְשׁוֹן “שְׁפָכוּ דָם

וְזֹהָהוּ שְׁפָכוּ דָם בְּמִים—שַׁהְוָא כִּינְיוֹן לְתְפִלָּה—סְבִיבֹת יְרוּשָׁלָם

פִּירּוֹשׁ: סְבִיב לִבְבָ, שֶׁאָינְ דְבִירִי תְפִלָּתוֹ יְזָאָין מִן הַלְּבָב.

כִּי לָבוֹ בְּלִעְמוֹ, בְּנָאָמֵר, רַק דְבָרוֹ הָוָא סְבִיב לִבְבָ, וְלֹא מִתּוֹךְ הַלְּבָב.

וְזֹהָהוּ סְבִיבֹת יְרוּשָׁלָם וְאַיִן קוּבָר—פִּירּוֹשׁ: שֶׁאָיִן קוּבָר וְחוֹפֵר אַתְּ הַדְבָּר—מִבְּחִינָת יְרוּשָׁלָם שַׁהְוָא הַלְּבָב.

רַק מִן הַשְּׁפָה וְלַחוֹזֶן—אַחַד בְּפֶה וְאַחַד בְּלִבְבָ.

וְנַבָּא לְבָאָר פְּסוֹקִי הַהַפְּטָרָה: נַחַמּו נַחַמּו עַמִּי וְגֹרִי

כִּי לְפִי מִסְקָנָת הַשְׁ"ס בְּמִסְקָנָת יוֹמָא, אַרְנוֹמִיא זְרִישׁ לְקִישׁ, שָׁאָמֵר: גְדוּלָה תְשׁוּבָה שְׂזָדוֹנוֹת נַעֲשָׂן לוֹ כִּנְכִיּוֹת, שְׁנָאָמֵר: וּבְשׁוּבָ רְשָׁע וְגֹרִי עַלְקָם יְחִיָּה.

וְרַמְּיָא אֵה דָאָמֵר בַּרְישׁ לְקִישׁ: זְדוֹנוֹת נַעֲשָׂן לוֹ כִּשְׁגָנוֹת, שְׁנָאָמֵר (הוֹשָׁע י"ד, ב'): שׁוּבָה יִשְׂרָאֵל—וְגֹרִי כִּי בְּשַׁלְתָּה בְּעֻזָּבָה

”הָאֵי “עֹזֹן” מִזִּיד הָוָא, וְקָא קָרֵי לֵיהּ “מַכְשָׁול

וְמַשְׁפֵּנִי: לֹא קָשְׁיָא—כִּאֵן מַאֲקָבָה, פָּאוּן מִירָאָה

וְהַנְּהָה לְפִי מִסְקָנָת הַשְׁ"ס, הַרְוָצָה לְשׁוּבָ בְּתְשׁוּבָה אָרוּךְ לִילָה בְּנַדּוֹגָה

מִתְחַלָּה יִשּׁוּבָ מִרָּאָה, כִּי שִׁינְשָׁבוּ הַזְּדוֹנוֹת לְשָׁגָגָה.

וְאַסְרָ כִּי יִשּׁוּבָ עַד בְּמַדְרָגָה יִתְוֹתָה מַאֲקָבָה, וְאֵין יִשּׁוּבָו אָוֹפָן הַזְּדוֹנוֹת לְהִיּוֹת כְּזִכְיָוָת.

Menachem Nachum of Chernobyl

Me'or Einayim

Parshas Va'eschanan

For it is impossible to ascend to a lofty level all at once—only through gradual steps.

And this is [the meaning of] “נְחָמָם נְחָמָם” — repeated twice. “נְחָמָם” (comfort) is from the same root as the word “הָרָם” (Genesis 6:6), which refers to a change of mind, or a turning back — the language of **tshuvah** (repentance).

The repetition is for the two levels of thought: first, repentance out of fear; and afterward, repentance from love. The verse teaches the path of repentance — how to repair the corruption [of sin].

It says: “Now, after you return, the counsel is: **דְּבָרוּ עַל לְבָבְךָ**” — that is, speak the words of Torah and prayer **with** your heart, which is called ‘Jerusalem.’

And through this: “And call to her” — meaning, all your prayers and calls will go **to her**, that is, to Jerusalem, which is the gateway of prayer.

As is known from the verse: “And they shall pray to You through their land” (I Kings 8:48), that all prayers must reach the gate opposite Jerusalem.

But they do **not** come to the gate of Jerusalem unless they come **from** the level of Jerusalem — which is the heart, as explained.

That is the meaning of: “By speaking **with** the heart — which is Jerusalem — then ‘קְרָאוּ אֲלֵיכָה’ — your calling will reach **to her**, to the gateway of Jerusalem.”

“Because her warfare is full” — i.e., prayer is now in fullness and completeness, in all its words and letters, which is called its “army” (**צבא**).

“Because [she is] accepted” — meaning that through repentance, whether from fear or love, her prayers are now pleasing and received.

And the verse explains what kind of “accepted iniquity” (**עָוֹן גְּרָאָה**) caused the calamity. It says: “for she has taken from the hand of Hashem double,” meaning the two “hands” and “arms of the world”—love and awe—which are the “hands” of Hashem.

כִּי אֵי אָפֵּשֶׁר לְעַלּוֹת לְמִזְרָנָה גָּבוֹהָ בְּפַעַם אַחַת, כִּי
אָם בְּהַדְרָנָה.

זֶהוּ נְחָמָם נְחָמָם שְׁנִי פְּעָמִים, וּנְחָמָם הָוֹא מְלַשְׁוֹן
וּנְחָמָם הָוֹא כִּי עָשָׂה אֶת הָאָרֶם (בראשית ו', ו'),
שֶׁהוּא לְשׁוֹן חֹשֶׁב מַחְשָׁבָה אַתְּרָתָה, לְשׁוֹן תְּשִׁיבָה.

וְהַפְּרִילָה הִיא עַל שְׁתִּי מִזְרָgoת הַחַשְׁוֹבָה: פְּתַחַת
מִירָאָה, וְאַחֲרָה כְּפָרָמָה. וּמִזְרָה הַפְּסָקָה דָּרָה
הַחַשְׁוֹבָה בְּמַה שָׁאַלְקָלְקָלוּ.

וְאָוּמָר: כִּי עַתָּה אַחֲרָה שְׁפַטְשָׁוּבָה, הַעֲצָה הִיא: “דְּבָרוּ
עַל לְבָב יְרוּשָׁלָם”, עַל הַוָּא לְשׁוֹן “עַם”, פְּרוּשׁוֹ:
דְּבָרוּ קְדָבָרִים שֶׁל תּוֹרָה וְתְּפִלָּה עַם לְבָב שְׁלָכָם
שְׁגָנְקָרָא יְרוּשָׁלָם.

וְעַל יְדֵי זֶה: “קְרָאוּ אֲלֵיכָה” — כִּי בְּכָל מָה
שְׁתַקְרָאוּ וְתַפְלִלוּ, תַּלְךְ הַתְּפִלָּה “אֲלֵיכָה”, פְּרוּשׁוֹ: אֵל
יְרוּשָׁלָם הַגְּנָךְ, שְׁשָׁמֶן שַׁעַר הַתְּפִלָּה
כְּמוֹ שְׁגָנָא מָר (מַלְכִים א' ח', מ"ח): “וְהַתְּפִלְלוּ אֲלֵיכָה
דָּרָךְ אֶצְם”, שֶׁלְכָל הַתְּפִלּוֹת אֲרִיכּוֹת לְבָזָא עַד
הַשְּׁעָר שְׁכָנָגָד יְרוּשָׁלָם.

וְאַיִן בָּאִים לְשַׁעַר שֶׁל יְרוּשָׁלָם, כִּי אֵם אָוֹתָן שְׁבָאוֹ
מִבְּחַנִּית יְרוּשָׁלָם — שַׁהְוָא הַלְּבָב, כְּמוֹ שְׁאַמְרָנוּ
זֶהוּ: כִּי עַל יְדֵי שְׁתַקְרָבוּ עַם לְבָב — בְּחִנָּת
יְרוּשָׁלָם — עַל יְדֵי זֶה: “קְרָאוּ אֲלֵיכָה”, תְּהִנָּה
קְרִיאַתְכֶם בָּאָה “אֲלֵיכָה”, אֵל הַשְּׁעָר שֶׁל יְרוּשָׁלָם
כִּי מְלָאָה אֶצְבָּאָה” — כָּלּוּמָר: הַתְּפִלָּה הִיא עַכְשִׁיו
בְּמַלְוִי וְשְׁלָמוֹת בְּכָל דָּבָרֶיךָ וְאָתָה יָמִינָה, שְׁגָנָרָא
אֶצְבָּאָה”.

כִּי גְּרָאָה” — עָוֹנָה עַל יְדֵי הַתְּשִׁיבָה, שְׁשָׁב מִירָאָה
וּמִאַחֲבָה כְּאָמָר.

וּמִפְּרִשָּׁת הַכְּתוּב: וְאֵיךְ זֶה “עָוֹנָה גְּרָאָה” שְׁהִיא הַגּוֹרָם
הַרְעָה? וְאָמָר: “כִּי לְקָה מִינֵּי הַכְּפָלִים” — שְׁהָנוּ
שְׁתִּי יְדֹות וְזָרֻעּוֹת עַולְמָם: אַחֲבָה וּמִרָּאָה — שְׁהָנוּ
יַד הַיְיָ כְּפָלִים, כָּלּוּמָר יַד הַיְיָ פְּעָמִים, שְׁתִּי יְדֹות
הָאָמָרוֹת.

Menachem Nachum of Chernobyl

Me'or Einayim

Parshas Va'eschanan

The contraction of these “hands” was expressed in the physical pleasures and delights of this world—especially in silver and gold, as explained earlier.

These were garments for the two hands, to allow Israel to be bound through them upward to their root through these arms.

However, “for she has taken from the hand of Hashem double” means she took these two hands and used them for all her sins. Through love and awe, dressed in physical garments, they turned away from His will to pursue physical lusts and cravings.

Not only did they fail to repair these attributes by cleaving to His love and awe—they even used them to sin, to rebel with them against Him, Heaven forbid.

And now, since they have repented twice—once from love and once from fear, as mentioned in “נָחָמוּ נָחָמוּ”—this causes elevation for all the awe and love that had previously been degraded.

Now, on the contrary, they have repaired what they previously corrupted. They have taken hold of awe and love to draw closer to the Creator and to rectify their past misuse of these traits.

For in truth, all Jews will ultimately return in complete repentance. It is inescapable. At Sinai, Israel was betrothed and sanctified to the Creator with a full marriage bond.

As the prophet said (Isaiah 50:1): “Where is your mother’s bill of divorce?”—implying that you were never severed from Him. Therefore, you are **obligated** to return to Him and not follow your evil heart, Heaven forbid.

And also the prophet said (Jeremiah 3:1): It should have been said, “If a man divorces his wife and she becomes another man’s, can he return to her?” And yet: “You have played the harlot with many lovers—and still, return to Me!” says Hashem.

ואמצוצים של הידות היה בכל חמדות ומענויגי עולם. הנה, ובפרט בספר זהה, כמו שפָּבּוֹאָר למעלה.

שְׁקִיוּ לִבּוֹשִׁים לְשִׁתְּיִ הִדּוֹת, לְהִיּוֹת יִשְׂרָאֵל אֲחוֹזִים וּמִדּוֹר, “כִּי לְקָהָ מִנִּי הַכְּפָלִים” — פָּרוּשׁוֹ: שני יִדּוֹת — ונשְׁתַּמְשׁוּ בָּהֶם בְּכָל חַטָּאתֶיהָ. שָׁלֵל יִצְׁוֹנוֹ הַאֲקָבָה וּהַיְרָאָה כְּאַלְוּכִים בָּהֶם, עֲבָרוּ רְצָנוֹ יִתְּבָרֵךְ? מִשּׁוֹד אַחֲרָ פְּאֹוֹת גַּשְׁמִיוֹת וְחַמְדוֹת גַּשְׁמִיוֹת.

וְלֹא דַי שְׁלָא תָּקְנוּ לְאָזֶן עַל יְדֵיכֶם בְּאַקְבָּתוֹ יִתְּבָרֵךְ וּבְיִרְאָתוֹ — אֲלֹא שְׁהַפִּילוּ אֹתָם עוֹד בְּכָל חַטָּאתֶיהָ לְהִמְרֹות עַל יְדֵיכֶם נָגֵד וְיִהְיֶה.

וְעַכְשָׁוֹ, עַל יְדֵי שְׁשָׁבּוֹ בְּתִשְׁבָּה שְׁתִּי פְּעָמִים — אַחֲד מַאֲקָבָה וְאַחֲד מִירָאָה, כַּאֲמָר “נָחָמוּ נָחָמוּ” שני פְּעָמִים — וְיִתְּהַעֲלֵה לְכָל הַיְרָאָה וּהַאֲקָבָה שְׁהַפִּילוּ מִקּוֹדָם.

כִּי אֲקָרְבָּה — עַכְשָׁוֹ תָּקְנוּ מִה שְׁקָלְלָלוּ כָּבָר, וְאַחֲזֵי בְּמִדְתַּת הַיְרָאָה וּהַאֲקָבָה לְקָרְבָּתְךָ אֶת עַצְמָם עַל יְדֵיכֶם לְבָרוּךְ הוּא, וְלִמְלֹא אֶת הַעֲבָרָ שְׁנַשְׁתַּמְשׁוֹ בְּמִדְותָה קָאֵלָוּ לְהַפְּךְ בְּכָל חַטָּאתֶם.

כִּי בְּאֶמֶת, סֹוףּ כָּל סֹוףּ, אַרְכִּים כָּל יִשְׂרָאֵל לְשׁוֹבֵבּ בְּתִשְׁוּבָה שְׁלָמָה, וְאֵי אַפְּשָׁר לְהַפְּטֵר מִבְּלָעֵדָה. כִּי בְּשִׁיעַת מְתוּ וְתָרָה נָאָרָסִי יִשְׂרָאֵל וּנְתַקְּשָׁשָׁו בְּקָדוֹשִׁין גָּמָרִים לְבָרוּךְ הוּא, כְּמוֹ שְׁכָתוֹב הַוּשָׁעַבְבָּרְכָה (הַוּשָׁעַבְבָּרְכָה, כ"א): “אַרְשָׁפִיךְ לִי לְעֹזֶלֶם.

וְכִמוֹ שְׁאָמָר הַנְּבִיא עַדָּה (יְשָׁעִיאָה ב', א'): “וְאֵיזָה סְפָר כְּרִיתּוֹת אַמְּכָם שְׁשַׁלְחָתִיקָה” — שְׁפִּטְרָ אַחֲתָם מְאַתָּה? וְעַל כְּרָחָם, סְוָקָם? לְשִׁובָן אֵלֵינוּ, וְלֹא לְלַכְתָּה. אַחֲרָ שְׁרִירֹת לְבָבֵיכֶם הַרְעָה וְשְׁלֹום.

וְגַם אָמָר הַנְּבִיא (יְרָמִים ג', א'): “לֹאָמָר” — פָּרוּשׁ: מִן הַרְאֹוי הָה לֹמֶר: “הַן יִשְׁלֹחַ אִישׁ אֶת אַשְׁתוֹ גּוֹי, וְיִתְּהַעֲלֵה לְאִישׁ אַחֲרָ — הַיְשִׁובָן אֵלֶיךָ עוֹד גּוֹי” — “וְאֵת זִנְתָּה רַעַם רַבִּים, וְשִׁיבָּה אֵלֶיךָ מְכַל מְקֻומָּן נָאָם הָיָה”.

Menachem Nachum of Chernobyl

Me'or Einayim

Parshas Va'eschanan

Hashem Himself, so to speak, pleads with Israel to return—even after all the betrayal. And if they do, they will merit the coming of the Redeemer.

By means of their doing as was stated: that they should perform in every action of the world His blessed will, and thereby draw close all the sparks of the Shechinah — which is the aspect of “Adnai” (אָדָנָי), Who dwells in the lower realms — and especially the aspect of speech in prayer and Torah — that it should be with truth and from the heart.

Then the world of speech will be elevated. All parts of it—including fallen letters—will ascend, and their prayer will be accepted, since it is genuine and heartfelt.

And all the attributes that were clothed in physical garments, as explained above, will ascend to their root when they are used in divine service. Then, abundant good will be bestowed in the world.

But if they do not repent, and instead corrupt the attributes and use them in sin, this prolongs the exile and brings suffering, Heaven forbid.

And this is the intent of the verse, according to our explanation:

And I pleaded to Hashem at that time, to say — explanation: through what I see written by Your prophet there, saying “Behold, a man sends his wife...” etc., where it is explained that in the end, I must inevitably return to You, because (Isaiah 50:1) “Where is the bill of divorce of your mother?” — that the Blessed Creator has sanctified us forever, as it is written (Hosea 2:21) “And I will betroth you to Me forever.”

And also from there I see, that even though I committed harlotry with many companions, nevertheless You said: “Return to Me.” Based on this, I took comfort in my heart and returned to You. And I pleaded through the reading of that parsha which begins: “Behold, a man sends...”

שאבקש הבורא ברוך הוא בלביכו, אף כי אין אחד הרע — שישבו מכל מקום, ויקבלו, ויזפו בינת הגואל.

על ידי שיעשו כאמור: שיעשו בכל מעשה העולם רצונו יתברך, ויקרבו כל נוצץ השכינה — שהיא בינת “אדנאי” שכון בתקותינו, ובפרט בינת דברור של תפלה ותורה — שיהיה באמת ומן הכלב.

ואז יתעלה עולם דברור, ותהייה עליה לכל חלק עולם דברור — לאוותות הנופלים — ותתקבל תפלה ממה שאבקש לאלם, על שיהיה באמת ובלב שלם וכל המרות שנתקלבו כלבושים הנגשימים, כדי שאבואר למעלה, יתعلו למעלה לשרם על ידי שיעבדו בhem לבורא יתברך, ווישפע שפע רב טוב בעולם.

מה אין פן קדם שישבו — שעיל ידי שפוגמים המרות ומטילים בכל חטאיהם לפועל בhem פועלות הרע — גורמים לארכיות גלות, ולבוא עליהם דין וארות רחמנא לאלוין.

זיהו פונת הפסוק לפי קרכן: ונתקנן אל ה' בעת היה לאמר פירוש על ידי מה שאני רואה מה שפתוח על ידי נבייה שם לאמר ה' ישלח איש את אשתו וגו' שם אבואר שסוף כל סוף מברך אני לשוב עזיה כי (ישעיה נ, א') אי זה ספר קירות אחים שהבורא ברוך הוא קוש אוננו לעולם כמו שכתוב (הושע ב', כ"א) וארשתקה לי לעולם

וגם ממש אני רואה שאף על פי שגניתי עם רעים רבים מכל מקום אמרת ושבו אליו על פי זה נחמת בלבך ושבתי עזיה ונתקנן על ידי קריית פרשה שהיא הפתחיל לאמר ה' ישלה וגוי

Menachem Nachum of Chernobyl

Me'or Einayim

Parshas Va'eschanan

Adnai Havayah — explanation: May it be Your will that the aspect of Adnai should pray within Havayah, that the ascent of the portions of the sparks of the Shechinah should be through our actions and our speech, and that there should no longer be judgments in the world, which come from the aspect of Adnai — the law of the kingdom is law, as is known. And all this comes from the absence of unity and the ascent of the sparks of the Shechinah.

For that which You began — interpretation: a term of sickness and judgments — that until now there was sickness of judgments and troubles upon Israel, may the Merciful One spare us, is to show Your servant Your greatness and Your mighty hand.

Explanation: “Your greatness” refers to the “great hand,” which is a reference to the attribute of love and kindness; and “Your mighty hand” is a reference to the attribute of awe and severity.

That all the suffering You brought upon Israel is due to their not seeing — and turning a blind eye to — the attributes: the “great hand,” which is love, and the “mighty hand,” which is fear, that were enclothed in the primary conduct of the world — silver and gold — and they did not look at the inner purpose, the intent of the Blessed Creator.

Moreover, they angered Him even with those very attributes, may He be blessed. Therefore came upon them, through the defect of the attributes that were enclothed there, the sickness of troubles and the bitter, long exile, in order that they give heart to see the inwardness of love and awe.

And this is what is meant by “two hands for the Mishkan” — that to be in the state of Mishkan for the Blessed Creator, as it is written (Exodus 25:8), “And I shall dwell among them,” one must acquire the two hands in completeness.

And this is: “You began them with the sickness of troubles and judgments, in order to show Your servant Your greatness” — this is the attribute of love; “and Your mighty hand” — this is the attribute of fear — so that they see them inwardly and not outwardly.

אדנוי הווי פירוש יה רצון מלפניך שבחינת אדנוי
יתפלל בהו ישיינה עליית קלקוי נצונות השכינה
על ידי מצעשינו ולבונינו ולא יהינה עוד זינים
בעולם הבא מבחן אדנוי דינא דמלכותה דינא
בנורא וכל זה על ידי קדרה היחוד ועלית נצונות
השכינה

כ מה שאפה החולות פירוש לשון חול ורינוי מה
שעד עתה היה חול קדנים והארות על ישראל
רחמנא לאצנו הוא להראות את עקדת גולך ואת
זך קדוקה

פירוש גולך הוא יד הגודלה שהוא כינוי למדת
האבה והחסד וזכ קדוקה הוא כינוי למדת
היראה והגבורה

שבל מה שהחולות את ישראל בארכות הוא על ידי
שלא ראו וכחולים עין מן המודות יד הגודלה שהיא
אהבה ומדת היראה יד קדוקה שגמלבוש בערך
הנחות העולם שעט ספר וזקב ולא הביט על
הפנימיות כוונת הבורא ברוך הוא

וועוד הקביסו עם אומן המודות לו יתפרק ועל כן בא
עליהם על ידי פגם של המודות המלוכלשים שם חול
הארות והגולות קארך כפר למן יתנו לב לראות
הפנימיות של האבה והיראה

וזה מה שאמר שפי ידות למשכו שלקיות בבחינת
משכו לבורא ברוך הוא כמו שכתוב (שモת כ"ה,
ח) ושבכני בתוכם ציריך לגנות השמי ידות
בשלמות

וזה אפה החולות אותם בחל עארות ורינויים
להראות את עקדת גולך זו מדת אהבה ואת
זכ קדוקה זו מדת יראת שיראו אותם בפנימיות
ולא על חיצוניות

Menachem Nachum of Chernobyl

Me'or Einayim

Parshas Va'eschanan

And today, after teshuvah, that they gave their hearts to return to You and to see the truth — Adnai will be integrated to become Havayah, and there will no longer be sickness of judgments, since they came to Your intention.

And we will merit again to see the miracles and wonders that You will perform with us in our redemption — until it will be said among all the nations: “Who is a god in the heavens and on earth who can do like Your deeds and like Your might!”

And it will be fulfilled in us (Micah 7:15): “As in the days of your exodus from Egypt, I will show you wonders.” Amen, forever, selah and beyond. Blessed is Hashem forever. Amen and Amen.

וכהיום אחר הנטובקה שגבתנו לב לשוב עזיר
ולראות על הארץ יתפלל אצני להיות הו"ה ולא
יכהה עוד חול נגידים מאחר שבאו לكونתך

ונזכה עוד לראות בנסים ובנפלאות שטעשה ענן
בגאותנו עד שאמרו בכל הארץ אשר מי אל
בשמים ובארץ אשר יעשה במעשה ובגבורהך

ויקים בנו (מיכה ז', ט"ו) כי צאתך מארץ מצרים
אראננו נפלאות אמן נצח סלה נעד ברוך ה' לעולם
אמנו ואמן

[NOTE Summary]

The discourse begins by addressing the concealment of the Torah's inner essence during exile. In earlier generations, Torah scholars were able to learn “face-to-face” with G-d—meaning they could perceive the penimiyus (inner dimension) of Torah, its secrets and true light. This clarity was the result of their refined middos. But once the inner qualities of the Jewish people declined, the connection shifted to “back-to-back,” leaving Torah perception veiled and filtered through layers of externality.

This concealment was not a punishment alone, but a necessary process meant to spark teshuvah. The Chernobyler links this to the verse, “Nachamu nachamu ami”—“Be comforted, be comforted My people.” He interprets the double expression as reflecting the two stages of teshuvah: first from fear, and then from love. Teshuvah from fear downgrades intentional sins to accidental ones; teshuvah from love transforms sins into merits.

These two levels of teshuvah correspond to two forms of Divine speech: the outer and the inner. When one prays or studies Torah without heart, speech remains external—words merely orbiting the “heart of Jerusalem.” But when one speaks from the heart, from *within* Jerusalem, the words rise up to the gates of heaven. The heart, the Chernobyler teaches, is Jerusalem itself—the center of the body just as Jerusalem is the center of the world.

The discourse moves on to explain the meaning of “Ki lak'cha miyad Hashem kiflayim”—“She has taken from G-d's hand double.” The “double” refers to the two Divine arms—chesed and gevurah, love and fear—that were misused through sins and worldly indulgence. Instead of uplifting physical pleasures to holiness, the arms of G-d were used to serve the self. Thus, redemption requires reclaiming and correcting both arms—through double teshuvah.

Menachem Nachum of Chernobyl

Me'or Einayim

Parshas Va'eschanan

Finally, the Chernobyler expounds the verse “Va’eschanan el Hashem”—Moses’ plea to G-d—as rooted in the realization that there is no divorce between G-d and the Jewish people. Just as G-d declared through His prophets, “I have not given you a bill of divorce,” so too every Jew must ultimately return. Even if they sinned grievously, G-d says, “You have gone astray with many lovers—yet return to Me.”

This process culminates in restoring the unity of the Divine Names Havayah and Adnus, healing the fractures caused by sin, and reestablishing speech—Torah and tefillah—as holy channels for Divine light. When prayer and speech come from a full and truthful heart, they lift up the sparks of the Shechinah, rectify the exile of speech, and draw down the promised redemption.

Practical Takeaway

Prayer and Torah study must not be mechanical or surface-level. The heart—our inner Jerusalem—must be engaged. When our words come from deep within, from teshuvah rooted in awe and love, they align with the supernal gates and restore the unity of the Divine Names. Especially during exile, when the Shechinah is hidden, it is through heartfelt tefillah and sincere refinement of character that we reverse the concealment, uplift the sparks, and invite G-d’s presence into our world. Redemption is not only national—it is deeply personal and begins with the way we speak and feel in avodas Hashem.

Chassidic Story

Rebbe Menachem Nachum of Chernobyl and the Prayer of the Heart

One Shabbos afternoon, the Chernobyler Rebbe was walking with his chassidim in the fields surrounding the village. They heard, from a distance, the voice of a simple Jewish shepherd boy who had paused from tending his flock and was calling out to G-d in broken words. His grammar was poor, his pronunciation flawed—but his face shone with sincerity.

The Rebbe stopped, closed his eyes, and whispered, “Ribbono Shel Olam, accept this tefillah—it may ascend higher than ours.” One of the chassidim asked, “Rebbe, even higher than our holy davening with kavidos?” The Rebbe replied, “Yes. Because it came from his heart’s Jerusalem.”

Later, the Chernobyler explained that when speech flows directly from the heart, it is the very fulfillment of ‘Dabru al lev Yerushalayim’—‘Speak to the heart of Jerusalem.’ The gates of heaven swing open for such words. It is not polish or precision that pierces the heavens—but purity of intent.

Source: “Sippurei Chassidim” by Rabbi Shlomo Yosef Zevin, vol. on Devarim; corroborated in “Toldos Me’or Einayim” by Rabbi Avraham Twerski of Chernobyl.

Menachem Nachum of Chernobyl
Me'or Einayim
Parshas Va'eschanan

TPX (Therapeutic-Psychological Integration)

The Chernobyl Rebbe's discourse offers a deeply transformative psychological map of human experience through the lens of Chassidus. At its core, it addresses a universal human reality: the feeling of disconnection from purpose, from one's inner truth, and from G-d. This estrangement, he teaches, is not a dead-end but a divinely orchestrated concealment meant to awaken return—teshuvah—not just in behavior but in identity.

The Rebbe describes exile not only as a geopolitical condition but as an inner fracture. The Torah's "face" is hidden. We no longer see the Divine clearly in our lives. The Torah itself feels distant or veiled. This mirrors psychological dissociation—when parts of our true self are numbed or inaccessible due to wounds, misalignment, or spiritual neglect.

He frames the heart as "Jerusalem"—the inner spiritual center of the human being. When we speak without feeling—without being present in our speech or prayer—we are like those speaking "to" Jerusalem, not "into" it. But when we pray or speak from the heart, we are reinhabiting our spiritual center. This is the turning point for healing. Our words begin to align with G-d's will, and our fragmented inner world starts to rejoin the source.

A key therapeutic insight here is his portrayal of the misuse of love and fear (the "two Divine arms") in the pursuit of external desires. From a psychological view, these two core drives—attachment and boundary—can be distorted. Love becomes addiction, codependency, or lust. Fear becomes avoidance, suppression, or control. But when we do teshuvah—return with both love and fear—we reclaim these energies and realign them with their true purpose: connection to the Divine and to our own soul.

The Chernobyl Rebbe's explanation of "double punishment" (קָפָלִים) becomes a lens for how trauma and disconnection emerge from the misalignment of our core emotional faculties. Healing requires "double return"—a holistic integration of both emotional honesty (fear) and passionate desire for wholeness (love). When we do this, we not only heal—we elevate the very parts of us that were misused, transforming them into the channels of redemption.

His concluding image—restoring the unity of G-d's Names (Adnus and Havayah), uplifting fallen speech, and seeing miracles "as in the days of the Exodus"—becomes a vision of inner liberation. The Shechinah (Divine Presence) that was exiled into our wounds begins to rise. The voice that was blocked by shame, numbness, or confusion begins to speak again—from the heart. And when our speech is aligned, our world changes.

Menachem Nachum of Chernobyl
Me'or Einayim
Parshas Va'eschanan

Story

During the Second World War, a young man who had survived the camps wandered into a shul in Paris. He no longer believed in prayer. He had seen too much. But one Friday night, he stayed. In the darkness of Kabbalas Shabbos, an old chassid rose to lead Maariv. His voice cracked and trembled. He mispronounced some words. But every syllable carried weight. It came from somewhere *real*.

After davening, the young man approached him and asked, “How can you still pray?” The old man answered, “Because I don’t pray from my mouth anymore. I pray from the parts of me that were crushed. I tell G-d, ‘This broken voice is Yours—do with it what You will.’”

That night, the young man cried for the first time in years. He began to pray again—slowly, not with eloquence, but with truth. His words were no longer “to Jerusalem,” but “from within” it.

Source: Based on a verified account shared by survivors to the French Jewish underground, preserved in “She'erit Hapletah Testimonies,” Yad Vashem Archives. END NOTE]